

Inte svårt avlyssna FM-system

Radioamatören Göran Jansson fick plötsligt in ett samtal från ett klassrum, det visade sig komma från ett FM-system som tillhörde en lärare. Han lyckades få kontakt med läraren och vid ett test mätte de upp att FM-systemet kunde avlyssnas på nära två kilometers håll.

– Jag blev chockad. Trots att jag behöver systemet har jag lagt det åt sidan så länge, säger läraren som vill vara anonym.

TEXT: STEFAN ANDERSSON FOTO: STOCKPHOTOMEDIA

I NOVEMBER kunde man läsa i många tidningar om en hörselskadad medarbetare på Kristianstadbladet råkade få in ljudet från ett FM-system som tillhörde en annan hörselskadad person som arbetar på Migrationsverket ett kvarter bort. Det visade sig att de hade råkat få sina hjälpmedel inställda på samma frekvens.

Men det är alltså inte bara hörselskadade som kan råka få in ljudet av varandras system.

Göran Jansson är radioamatör och driver även webbplatsen www.signalspaning.se. Han har en avancerad utrust-

ning, men han säger att det här skulle kunna göras ganska enkelt.

– Det kan räcka med en vanlig polisradio som kan köpas på till exempel Teknikmagasinet eller Clas Ohlsson. – För den som verkligen vill lyssna så är det inte svårt, säger Göran Jansson.

Hörde stereon

Efter att han fått kontakt med läraren så kom de överens om att testa på vilket avstånd det gick att avlyssna.

– Han satt hemma och lyssnade på musik och jag kunde

höra det, ungefär som en vanlig radiosändning, på 1800 meters håll. Jag har gjort en inspelning av ljudet och är beredd att upprepa testet när som helst, säger han.

Läraren, som har fått FM-systemet som ett arbetshjälpmedel, säger att det var en enorm kick att få utrustningen, men använder den nu tills vidare bara för att lyssna på musik.

– För mig handlar det om känslan av att någon kan sitta långt bort och ta in vad som sägs. Tänk om det är fler som har kunnat höra. Det är viktigt för mig att få veta i vilken utsträckning det går att avlyssna.

Göran Jansson anser att det är viktigt att de som använder sådan här utrustning blir medvetna om detta.

– I bruksanvisningen står att räckvidden är cirka 30 meter och då tror man kanske att det är det avståndet som gäller.

Den aktuella utrustningen har tillverkats av Phonak.

– Det är ingen hemlighet att FM-system kan avlyssnas. Det står uttryckligen i vår bruksanvisning att man ska vara medveten om att ett FM-system kan avlyssnas, säger Björn Wallentin vd för Phonak.

Godkänd frekvens

Han poängterar att systemet har använts på en godkänd frekvens, som är avsedd för personer med hörselnedsättning.

– Vår FM-sändare har en mycket låg uteffekt och räckvidden mellan våra mottagare och sändare är maximalt 40 meter. Men om man

har en mycket kraftfull mottagare kan man enligt våra radioingenjörer i Schweiz fånga upp vår radiosignal på möjligtvis en kilometers avstånd under goda förhållanden.

I stort sett alla tillverkare av hörselhjälpmedel har olika typer av trådlös utrustning som använder radiovågor. Det fungerar så att en ljudkälla ansluts till en radiosändare som sänder ljudet via radiovågor till en mottagare som kan vara inbyggd i hörapparaten.

För hörselutrustning finns ett särskilt frekvensområde (169.4-169.6) som är undantaget från tillståndsplikt. Högsta tillåtna effekt är 10 milliwatt.

Trådlöst kan avlyssnas

Christer Streiffert på Post- och telestyrelsens radiotillsyn säger att i princip all trådlös överföring kan avlyssnas.

– Jag brukar förklara det som att signalerna sprids som ringar på vattnet eller som ljus från en lampa. Hur långt de kan avlyssnas beror på i första hand fyra saker: Hur stark sändaren är, vilken frekvens man sänder på, om det finns några hinder i vägen och antennens läge.

Han känner inte till det aktuella fallet, men han säger att med en sändare på 10 milliwatt bör signalen inte gå så långt som två kilometer om inte de övriga mottagningsförhållandena skulle vara väldigt gynnsamma. ●

Fotnot: Det finns utrustning för ljudöverföring som använder digital överföring. Comfort Audio var först när de för året lanserade Comfort Digisystem, men fler tillverkare lär vara på gång med digitala system.

Bättre i Jönköping och sämre i Blekinge. De svenska landstingen har än en gång valt olika vägar när det gäller hörselvården.

Bättre eller sämre?

Det beror på var du bor

LANDSTINGET I BLEKINGE har beslutat att utprovningavgiften på 500 kronor för hörapparater inte längre ska omfattas av högkostnadsskyddet. De nya reglerna börjar gälla efter årsskiftet.

Beslutet innebär att Blekinge blir det artonde landstinget som undantar hörselvård från högkostnadsskyddet.

– Vi är besvikna på att politikerna inte lyssnar på våra argument, säger Kerstin Linde, pressansvarig i HRF-distriktet och ledamot i förbundsstyrelsen.

HRF anser att Blekinge går emot hälso- och sjukvårdslagen som slår fast att alla vårdavgifter inom öppenvården ska omfattas av högkostnadsskyddet på 900 kronor.

Bland hörselskadade i Blekinge finns också en oro för att hörselvården håller på att försämrans.

Patienter till Skåne

Köerna växer sig åter långa och när landstinget i Blekinge inte hinner med de egna patienterna låter man dem åka till Skåne för att prova ut hörapparater.

I Skåne är köerna borta efter att auktorisationsmodellen infördes i fjol.

– Det är ju bara en tillfällig lösning på problemet, säger Kerstin Linde.

– Vart ska patienterna vända sig när de behöver hjälp framöver, undrar hon, och menar

att landstinget borde avsätta resurser för att själv ta hand om sina patienter.

Kritiserad avgift slopas

I Jönköping tas det kritiserade kostnadstaket för hörapparater bort från årsskiftet. Där har hörselskadade själva fått betala kostnader över 4 000 kronor. Detta har slagit hårdast mot dem som hör sämst eftersom de behöver mer avancerade – och därmed dyrare – hörapparater.

– Vi har kämpat länge för att få bort kostnadstaket. Nu är vi förstås väldigt glada för att politikerna verkar lyssna på oss och tar bort avgiften. I stället för att plånboken ska styra så får det medicinska behovet avgöra vilka hörapparater som provas ut, säger Lennart Hjalmarsson, ordförande i HRF:s distrikt i Jönköping.

Egenavgift kvar

Efter årsskiftet står alltså landstinget för hela kostnaden oavsett hur dyra hörapparater som ordinerar. Egenavgiften på 500 kronor för utprovning blir dock kvar.

Landstingsrådet Rune Backlund (C) tror inte att förändringen kommer att bli dyr för landstinget eftersom de flesta hörapparater i dag kostar mindre än 4 000 kronor och därmed varit gratis för brukarna även tidigare.

ULRIKA NILSSON

Katter, möss & människor

JAG HAR LÄST ATT runt 40 procent av alla vita katter är döva. Det är en speciell sorts dövhet som hör ihop med den vita färgen. Visst är det underligt. Annars är det tveklöst så att katter i allmänhet har väldigt god hörsel.

Min katt, Cayenne, brukar gå ut när det blivit mörkt och sätta sig i det halvhöga gräset och vegetera. Tror jag, tills jag förstår att han lyssnar, att han i själva verket har full koll och inväntar första bästa skogsmus som har vägarna förbi.

Förra sommaren levde jag i lycklig okunskap om att jag hade en mus i huset. Då förstod jag varför det heter "tyst som en mus". Det var inte förrän Cayenne gjorde mig uppmärksam på att vi hade besök (det var för övrigt han som dragit in musen) som jag begrep och blev så lamslagen att jag knappt kunde agera.

Men trots att möss verkligen är väldigt tysta och skickliga på att smyga har de inte en chans mot katters väl utvecklade hörsel (och syn, för den delen). Cayenne sitter blick stilla en lång stund, det är bara öronen som rör sig tills de fångat in ljudet av en smygande mus och en stund senare petar han nonchalant på sitt byte.

Andra gånger undrar jag hur det egentligen står till med hans hörsel. När han går över vägen, exempelvis, och jag ropar på honom. Han kanske stannar till ett ögonblick, visar att han hört, förstått men ej bryr sig. Eller också visar han inte med en min eller den minsta rörelse på öronen att han lyssnar utan travar lugnt vidare på väg mot intressantare mål än en matte.

Barn kan också agera så där ibland. Jag minns när jag var liten och lärde mig åka skridskor på en frusen vattenpöl på grannens åker. Med lika delar ilska och envishet kavade jag fram över isen, ramlade, tog mig upp igen och snubblade vidare.

Mamma ropade in mig när det var dags att äta men jag hörde inte. Jag var så inne i min värld att jag stängde ute allting annat.

När hon äntligen lyckats fånga min uppmärksamhet gick jag in, varm, hungrig och arg och åt för första och sista gången i livet gräddstuvad lever. Nästa gång det stod lever på menyn och jag vägrade äta sade hon att jag ätit med god aptit förra gången, men det låtsades jag inte höra.

När Cayenne kommer hem efter sina utflykter går han direkt till matskålen och om den är tom ser han uppfordrande på mig. Jag tvivlar på att torrfodret han så nöjt tuggar i sig smakar det minsta som gräddstuvad lever.

Troligen smakar det fågel. Eller möss.

Annika Bengtsson

är redigerare, författare och kattmatte. Hon jobbar på Hallandsposten och har skrivit två romaner, Kråkprinsessan (2007) och Glömskelunden (2009), båda på Ord & visor förlag.

FOTO: ALF ÖHLEN